

דין וחשבון

אבירם זינו

משפטים שערורייתיים, מצעד נחקרים מפורסמים, הצעות חוק כבדות משקל ופסקי דין תקדימיים; כך נראתה שנת המשפט שהסתיימה זה עתה • כיצד תיראה השנה הבאה? פאנל משפטנים מומחים מנסה להעריך

ואם יהיה אפשר להצביע באופן פרטני על קיומה של אפליה, לא ייסתם הגולל וניתן יהיה לחזור לבית המשפט.

"בנושא המסתננים, היות שהתופעה לא נעלמת כמוכח, אני מניח שנראה ניסיונות של המדינה לחוקק חוקים שיאפשרו לה

הן פוליטית והן ציבורית. בנושא הגיור למשל. בנוגע לנושאים שנדונו בשנה שעברה, לדעתי, עדיין לא נאמרה עליהם המילה האחרונה, והם עוד יחזרו ויתגלגלו לבית המשפט. בנושא ועדות הקבלה למשל נקבע כי העתירה מוקדמת מדי,

פרשת טלנסקי ועדותה של שולה זקן, ולצדם מאבק איתנים של המעורבים בכל המקרים שעדיין נותרו פתוחים. נהיה עדים, כנראה, לניצוצות, לרעמים ולברקים גם בשנה הקרובה.

"יש לי הרגשה שהציבור בישראל התמכר לאדרנלין של הפרשיות. אם הוא לא מקבל דיווחים במנות גדולות על פרשיות גדולות ומסעירות, וצופה במצעדי בכירים שנגררים לחדרי חקירות או נתלים בכיכר העיר - הוא מרגיש שמהו לא בסדר.

"אני רק יכול לקוות שבסוף השנה הבאה נוכל להגיד שהייתה שנה משעממת, שלא יהיו פרשיות שיכבשו את כותרות העיתונים ולא ניהשף לשערוריות בתוך

ו הייתה שנת משפט סוערת במיוחד: שנה של פרישות ושל מינויים חדשים. הנשיא והמשנה לנשיא בית המשפט העליון פרשו ובמקומם מונה נשיאה ומשנה חדש, כמו גם שני שופטי עליון חדשים.

זו הייתה שנה שבה ראש ממשלה לשעבר, ראש עירייה וחבר מועצת עיר נשלחו לכלא בגין עבירות שוחד; שנה שבה הבורסה בלונדון הפכה לאופציה נוספת עבור הנפקות ישראליות; שנה שבה המלצות ועדת הריכוזיות התחילו לתת את אותותיהן בעולם המשפט של שוק ההון; שנה שבה בג"ץ החליט שלימודי הליכה לא יהיו תנאי למימונם של מוסדות החינוך החרדיים, וכמה

על פרשיות גדולות ומסעירות, וצופה במצעדי בכירים שנגררים לחדרי חקירות או נתלים בכיכר העיר - הוא מרגיש שמשוהו לא בסדר. "אני רק יכול לקוות שבסוף השנה הבאה נוכל להגיד שהייתה שנה משעממת, שלא יהיו פרשיות שיכבשו את כותרות העיתונים ולא ניחשף לשערוריות בתוך המשטרה. שהכרוניקה והדיווחים יעסקו במניעת פשיעה על כל סוגיה".

משפט חוקי

עו"ד עופר חנון

"אין ספק שפסקי הדין הבולטים של השנה האחרונה היו בעניין לימודי הליבה לחדרים, הבג"ץ שהתקבל בנושא חוק המסתננים וועדות הקבלה ביישובים. לכאורה פסקי הדין מצביעים על המוכנות של בית המשפט העליון להתערב בחוקים שחוקקה הכנסת. בשניים מתוך שלושת פסקי הדין גילה בית המשפט גישה מתונה, בעוד שבפסק הדין האחרון, בעניין המסתננים, ביטל חקיקה של הכנסת.

"יחד עם זאת, במקרים הללו הודגשו כוחו ויכולתו של בית המשפט להגיד למדינה מה אסור לה לעשות. קל יותר להגן על זכויות של אנשים באמצעות הטלת איסור לפעול בדרך מסוימת: כמו למשל, האיסור להחזיק או לעצור מסתננים. לעומת זאת, קשה יותר ליצור צעד אקטיבי, כמו לחייב ילדים חרדיים ללמוד לימודי ליבה, או לחייב יישובים לקבל תושבים חדשים ללא ועדות קבלה. אף שלכאורה יש כאן מגמה מנוגדת של אקטיביזם ופסיביות, יש קשר של בית המשפט בין הרברים".

מה צפוי לנו בשנה הבאה?

"אנחנו עומדים בפני כמה עתירות משמעותיות, שעשויות להיות מכריעות,

נשלחו לכלא כגין עבירות שוחד; שנה שבה הבורסה בלונדון הפכה לאופציה נוספת עבור הנפקות ישראליות; שנה שבה המלצות ועדת הריכוזיות התחילו של שוק ההון; שנה שבה בג"ץ החליט שלימודי הליבה לא יהיו תנאי למימונם של מוסדות החינוך החרדיים, וכמה שבועות לאחר מכן קבע כי המסתננים מאפריקה לא יוכלו להיות מוחזקים במתקן "חולות" או במשמרות.

פאנל משפטנים מומחים מסכם עבור "מעריב" סופהשבוע את שנת המשפט שחלפה ומעריך כיצד תיראה השנה הבאה.

משפט פילי

עו"ד ציון אמיר

"שנת המשפט בתחום הפלילי התאפיינה בשורה של פרשיות, שאפשר לכתות אותן 'מגה-פרשות', שטלטלו את הציבור בישראל: הולילנד, פרשת הרפז ועוד שערוריות שהביאו לפרישת קציני משטרה בכירים ולחקירתם של אחרים. חלק גדול מהמקרים הללו עדיין תלוי ועומד. אני מאוד חושש שהפרשיות האלה לא רק שלא תרמו לדימויה של המשטרה, אלא במידה זו או אחרת הביאו לפגיעה באמון הציבור בתפקודן של מערכות האכיפה.

"יחד עם זאת, אי אפשר להתעלם מהפעילות החיובית של מפכ"ל המשטרה יוחנן דנינו, שהביאה לשיפור משמעותי במלחמה בפשיעה. אסור לאפשר לשערוריות לכרסם בהישגים של המפכ"ל, בעיקר בלחימה בפשיעה המאורגנת ובנגע הסמים".

מה צפוי לנו בשנה הבאה?

"השנה אנו צפויים להמשיך הפרשיות שהחלו בשנה שעברה. במרכז יהיו

להתמודד עם העניין. אפשר כבר עכשיו להניח שהנושא יחזור לעליון".

שוק ההון

עו"ד מיקי ברנע, שותף מייסד בברנע ושות'

"האירועים המשמעותיים בתחום המשפט בשוק ההון היו הנפקת מובייל אי בנאסד"ק, ההנפקה הגדולה ביותר של חברה ישראלית בחו"ל; הסדרת עולם האונליין בחקיקה הישראלית ופתיחתה המחודשת של הבורסה בלונדון לגיוסי הון של חברות ישראליות, חלופה שלישית ומכוברת לצד הבורסה בתל אביב ובארה"ב".

מה צפוי לנו בשנה הבאה?

"השנה נהיה עדים להתעצמותו של המאבק על פניו ועל עתידו של שוק ההון, בין המצדדים בהחמרת הרגולציה ובין הקוראים להפחתתה. נראה כי ידם של הראשונים הייתה השנה על העליונה, ובאה לידי ביטוי בכמה היבטים: ככניסתו לתוקף של תיקון 20 לחוק החברות, שהסדיר והגביל את שכרם של נושאי משרה; בחוק הריכוזיות, אשר צפוי להביא לפיצול בקבוצות ההחזקה הקיימות במשק; בצעדי הממונה על ההגבלים במשק הגו ועוד. "בין השאלות שעומדות על הפרק כרגע - הקלת הרגולציה בתחום הבנקאות, כדי

לאפשר את כניסתם של שחקנים חדשים ואת הגברת התחרות בתחום".

ההגבלים העסקיים

עו"ד זוהר לנדה, שותף בכיר בברנע ושות'

"זה סוד גלוי ששוק המזון בארץ נשלט בידי מספר מצומצם יחסית של ספקים וקמעונאים גדולים. החוק לקידום התחרות בענף המזון ('חוק המזון'), שצפוי להיכנס לתוקפו בחודשים הקרובים, עוסק, בין היתר, בהסדרת מערכת היחסים הזאת באופן שנועד לצמצם את כוחם ולאפשר לצרכן הישראלי ליהנות מגישה למגוון רחב יותר של מוצרים על המרפס, וליצור תחרות משמעותית".

ומה צפוי לנו בשנה הבאה?

"החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, שבא לעולם בשנה שחלפה, התבסס על המלצות הוועדה להגברת התחרותיות במשק, אשר מונתה בידי האוצר. בשלב זה, עוד בטרם יושמו מלוא הוראותיו של החוק, ניתן לראות ניצנים ראשונים להשפעותיו על המשק הישראלי. חוק זה צפוי לשמש אחד מהבסיסים המרכזיים לשינויים הצפויים במבנה הכלכלה הישראלית בשנים הבאות".

תחום התשתיות

עו"ד יוסי לוי, שותף מנהל בלוי, מידן ושות'

"אחת ההחלטות המשמעותיות שהתקבלו השנה הייתה הכשרת שדה התעופה בתמנע לטיסות טרנס-אטלנטיות. החלטה זו תאפשר את פינוי של שדה התעופה הממוקם בתוך העיר אילת. השדה אינו מאפשר נחיתה מטוסים גדולים בתחומו, ולכן טיסות בינלאומיות נאלצו לנחות בנתב"ג והתיירים עברו לאילת בטיסות פנים או באוטובוסים.

התחרותיות של נמלי הים".

ומה צפוי לנו השנה?

"הפרויקט הגדול ביותר הוא העברת כמעט כל בסיסי צה"ל לנגב, לצד עיר הבה"דים שכבר נמצאת בתהליך בנייה. עלות הפרויקט, שיוקם כשיטת ה-BOT באמצעות מימון פרטי, מוערכת בעשרות מיליארדי שקלים, והוא חזון בן-גוריון בהתגלמותו. "העברת הבסיסים ממרכז הארץ לא רק תפנה קרקעות יקרות במרכז הערים, אלא בעיקר תפתח את הדרום, באמצעות השקעה עצומה בתשתיות החשמל באזור ובתחבורה. אני מעריך שבעוד חמש שנים נמצא נגב שונה דרמטית מהיום. ערי הדרום, בהן ירוחם, דימונה ובאר שבע, יעברו מהפך עצום, והפרויקט יפית רוח חיים בנגב".

מיסוי

עו"ד יוסי אלישע, שותף בליפא, מאיר ושות'

"האירועים המשמעותיים בשנה החולפת בתחום המיסוי היו ביטול הפטור ממס שבח במכירת דירת מגורים, אחת לארבע שנים; הצעת חוק מע"מ אפס אחוז ברכישת דירת מגורים ראשונה, והישוב נפרד לבני זוג שעובדים יחד בעסק משותף. "לצד אלו התקבל פסק דין תקדימי ביחס למעמדם של חובות ארנונה והיטל השבחה. לראשונה הוסדרה, בידי העליון, סוגיית מעמדה של חובת ארנונה וחובת תשלום היטל השבחה בעת רישום משכנתה. פסק הדין קובע כי קיימת חובה לפרוע ראשית את חובות הארנונה כתנאי לרישום המשכנתה, מה שמיטיב עם הרשויות המקומיות. מצד שני, פסק הדין בא לטובת הציבור כשהוא קובע שלא קיימת חובה לשלם היטל השבחה".

מה צפוי לנו בשנה הבאה?

"בישראל קיימות כיום חברות שמכונות

התשלום עבור המצאות הוא זכות קוגנטית (מחייבת) שלא ניתן לוותר עליה, כמו פיצויי פטורים או יציאה לחופשה. זוהי החלטה בעלת השלכות חשובות, שעשויה להשפיע רטרואקטיבית על חוץ עבודה וכתבי ויתור שנחתמו לפניו, על זכויות עובדים ועל הוודאות העסקית של חברות הייטק ומשקיעים.

"נוסף על כך, בית המשפט העליון קבע ששרד החינוך ועיריית ירושלים אינם אחראים להפרת זכויות יוצרים, במקרה שבו תלמידי בתי ספר בירושלים השתמשו בספרי לימוד 'מוזיפים'. נקבע כי למורות מותר לצלם דפים מתוך הספרים לצורך הכנת חוברות דפי עבודה.

"לכאורה נראה שאין שום קשר בין החלטת הוועדה לפיצויים ולתמלוגים בנושא פטנטים, לפסק הדין של בית המשפט העליון בעניין זכות יוצרים. ואולם בשני המקרים נראה חוסר רצון להטיל על מעבידים אחריות כספית בקשר לקניין רוחני".

מה צופן לנו העתיד?

"פסקי דין נוספים שניתנו במהלך השנה החולפת עוסקים בקשר שבין כוח שוק מונופוליסטי לשימוש לרעה בזכויות קניין רוחני. לאור פסיקה זו צפוי שבתי המשפט יעדיפו את חופש התחרות על פני זכויות קניין רוחני, כפרט במקרים שבהם מונופולים מנצלים זכויות קניין רוחני כדי לחסום תחרות חופשית".

הלבנת הון

עו"ד יעל גרוסמן

"השנה חל שינוי משמעותי בתפיסת הסדריות הבנקאית, ככל שמדובר בחשבונות של תושבים ואזרחים זרים בישראל, ושל חשבונות של תושבים

"אחת ההחלטות המשמעותיות שהתקבלו השנה הייתה הכשרת שדה התעופה כתמנע לטיסות טרנס-אטלנטיות. החלטה זו תאפשר את פינוי של שדה התעופה הממוקם בתוך העיר אילת. השרה אינו מאפשר נחיתת מטוסים גדולים בתחומנו, ולכן טיסות בינלאומיות נאלצו לנחות בנתב"ג והתיירים עברו לאילת בטיסות פנים או באוטובוסים. פינוי הנמל יהיה לא רק פתרון בטיחותי, אלא גם יפנה קרקע יקרה לטובת מגורים, מסחר ומלונות.

"אירוע משמעותי נוסף הוא בחירת הווכח להקמת נמל אשרוד, ובקרוב גם נמל חיפה. הפרויקטים הללו אמורים להגביר את

היטל השבחה בעת רישום משכנתה. פסק הדין קובע כי קיימת חובה לפרוע ראשית את חובות הארנונה כתנאי לרישום המשכנתה, מה שמיטיב עם הרשויות המקומיות. מצד שני, פסק הדין בא לטובת הציבור כשהוא קובע שלא קיימת חובה לשלם היטל השבחה".

מה צפוי לנו בשנה הבאה?

"בישראל קיימות כיום חברות שמכונות 'חברות ארנק', שהוקמו במטרה להביא לחיסכון במס באמצעות צבירת רווחים ואי חלוקתם לבעלי המניות. ברשות המסים הוקם 'צוות חברות ארנק', שבין מסקנותיו ישנה המלצה לראות חלק מהכנסת החברה כאילו היא חולקה כדיבידנד לבעלי המניות, ולחייב את בעלי המניות במס בגין חלוקה זו. "בהתאם להצהרות, שנשמעו לאחרונה מפי בכירים במשרד האוצר וברשות המסים, נראה כי נושא מיסוי 'חברות הארנק' צפוי להיות אחד המרכזיים שיקודמו במסגרת חקיקת המס בשנה הקרובה".

קניין רוחני

עו"ד משה ש. גולדברג [רשום הפטנטים לשעבר], ממשרד בלטר, גוט, אלוני ושוות'

"החלטה משמעותית ותקדימית מהשנה האחרונה בתחום הפטנטים ניתנה על ידי ועדת הפיצויים וההמלוגים, שקבעה כי

לחסום תחרות חופשית".

הלבנת הון

עו"ד יעל גרוסמן

"השנה חל שינוי משמעותי בתפיסת הסודיות הבנקאית, ככל שמדובר בחשבונות של תושבים ואזרחים זרים בישראל, ושל חשבונות של תושבים ואזרחים ישראלים באירופה ובארה"ב. חוק ה-FATCA בארה"ב סימן את החילתו של תהליך המחייב בנקים ברחבי העולם למסור מידע על חשבונות של לקוחות זרים לרשויות המס בארצות אחרות. התחייבותה של ישראל, להעברת המידע באמצעות רשות המס במדינה, ניתנה כנגד התחייבות נגדית להעביר מידע מהבנקים בארה"ב לרשות המס בישראל.

"במקביל חל תהליך דומה ביחס למדינות מסוימות באירופה, שאף הן מאפשרות העברת מידע בנוגע לחשבונות של זרים. כתוצאה מכל התהליכים האלה ישראלים אינם יכולים להסתמך על הסודיות הבנקאית, לא בארה"ב ולא באירופה, שכן המדינות מקדמות הסכמים המגבירים את השקיפות בין מדינה למדינה".

ומה צפוי לנו בשנה הבאה?

"יישום של תיקון לחוק שחוקק לאחרונה, אשר מטיל חובות לפי חוק איסור הלבנת הון על עורכי דין ורואי חשבון, שמנהלים פעילות פיננסית עבור לקוחותיהם. בקרוב יותקן הצו שיקבע את פרטי החובות הללו, אשר יישומו צפוי במהלך השנה הבאה. במסגרת החובות הללו יצטרפו עורכי דין לבצע כלפי לקוחותיהם הליך של כירור בנוגע לזהותם ולמקור רכושם, בדומה להליך שמבוצע בעת פתיחת חשבון בבנק. נוסף על כך, יחויבו עורכי דין ורואי חשבון על פי הדין המשמעת לבצע הערכת סיכון להלבנת הון בנוגע לפעילות לקוחותיהם". ❖